

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2023/609>

Materiál v pripomienkovom konaní do 30.10.2023

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom financií SR ako iniciatívny návrh

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom predloženého návrhu zákona je vypustenie ustanovení zavedených poslednou poslaneckou priamou novelou zákona o stavebnom sporení (zákon č. 316/2023 Z. z.), ktorá by nadobudnutím účinnosti mohla nejednoznačnou vykonateľnosťou, ako aj zavedením diskriminačných prvkov spôsobiť problémy v aplikačnej praxi. Návrh eliminuje predpokladané zvýšené výdavky štátneho rozpočtu na štátnu prémie od roku 2025, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na štátnu prémie v prípade ponechania súčasnej právnej úpravy.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť 01.01.2024.

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh eliminuje predpokladané zvýšené výdavky štátneho rozpočtu na štátnu prémie od roku 2025, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na štátnu prémie v prípade ponechania súčasnej právnej úpravy. **S návrhom novely predloženej MF SR do MPK zásadne nesúhlasíme a navrhujeme ju stiahnuť z legislatívneho procesu.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

S návrhom novely predloženej MF SR do MPK zásadne nesúhlasíme a navrhujeme ju stiahnuť z legislatívneho procesu.

Odôvodnenie:

V roku 2023 boli schválené už dve novely zákona o stavebnom sporení, pričom navrhovanou novelou má dôjsť k zrušeniu poslednej novely zákona o stavebnom sporení č. 316/2023 Z.z.. Novela zákona č.316/2023 Z.z. bola schválená koncom júna 2023 s účinnosťou od 1.1.2024 a MPK bolo spustené 10.10.2023 s navrhovanou účinnosťou novely rovnako od 1.1.2024.

Časté zmeny zákonov (v tomto prípade už tretia zmena toho istého zákona v priebehu jedného roka) prispievajú k nestabilite právneho systému a narúšajú princíp legitímnych očakávaní subjektov, ktorých sa zmeny zákonov týkajú, čím súčasne dochádza k narušeniu princípu právnej istoty a dôvery v právny poriadok.

Na základe prijatej novely (zákon č. 316/2023 Z.z.) sa stavebné sporiteľne začali pripravovať na implementáciu novely do praxe v snahe ponúknuť klientom tzv. rodinné stavebné sporenie a klienti na základe prijatej novely očakávajú resp. do spustenia MPK očakávali, že tento typ sporenia im stavebné sporiteľne začnú ponúkať. Navrhovanou novelou sa však stavebné sporiteľne ako aj klienti dostávajú do právnej neistoty, nakoľko len necelé tri mesiace pred účinnosťou tejto novely sa prostredníctvom MPK spúšťa proces, ktorý má len nedávno prijatú právnu úpravu zrušiť.

Dopad na podnikateľské prostredie

S ohľadom na poslednú novelu zákona o stavebnom sporení (zákon č. 316/2023 Z.Z.) stavebné sporiteľne začali pracovať na implementácii tzv. rodinného stavebného sporenia do svojich systémov a procesov (čo znamená, že vynaložili už aj nemalé investície v podobe ľudských a finančných zdrojov) s predpokladom, že táto novela bude účinná od 1.1.2024.

Preto nie je možné súhlasiť s tým, že navrhovaná novela zákona o stavebnom sporení nemá vplyv na podnikateľské prostredie, tak ako je to uvedené v predkladacej správe, dôvodovej správe ako aj v doložke vybraných vplyvov. V prípade schválenia tejto novely tieto investície budú nenávratne preč.

Napriek tomu, že od prijatia zelenej dohody EÚ a zintenzívnenia klimatických cieľov (aj v sektore budov) sa vo všetkých okolitých štátoch podiel stavebníctva na HDP aj v absolútnych číslach zvyšuje, na Slovensku ideme opačným smerom. Podiel stavebníctva na tvorbe HDP v posledných približne štyroch rokoch klesol zo 7 na 5% a kým napr. v roku 2012 dosiahla stavebná produkcia u nás takmer 6,1 miliardy eur, v roku 2022 to bolo len o čosi viac ako 4,7 miliardy eur v stálych cenách, pričom HDP Slovenska narastalo. A hoci stavebná produkcia v júli 2023 zrýchlila medziročný rast z 2,3 na 2,8 percenta, výstavba budov bola už piaty mesiac v mínuse.

Stavebný sektor sa pripravuje na ťažký rok 2024 s poklesom štátnych zákazok, do toho domácnosti naďalej ťaží vysoká inflácia, čo spôsobuje aj útlm investičnej aktivity na realitnom trhu. Snahy ministerstva financií o spätné zrušenie týchto výhod preto považujeme za negatívne. Stavebné sporenie môže určite podporiť stavebnú produkciu posilnením dopytu v časoch čoraz menej dostupných hypoték. V neposlednom rade poukazujeme na urgentnú potrebu toho, aby štát mal jasné smerovanie a dlhodobé priority presahujúce jedno volebné obdobie. Takéto náhle zmeny len nedávno prijatej legislatívy sú presným opakom a neblaho vplyvajú na podnikateľský sektor, pričom v tomto konkrétnom prípade by sa negatívne dopady dotkli aj priamo sektora stavebníctva. Vnímame potrebu financovania obnovy budov (napr. aj cez náš medzinárodný projekt GreenDeal4Buildings) a inštitút stavebného sporenia je podľa nás súčasťou tohto riešenia. Ministerstvo financií by preto malo dôsledne zvážiť, aké (a či vôbec nejaké) prínosy by jeho obmedzenie prinieslo. Odvolávanie sa len na neadresné poskytovanie štátnej prémie a neprimerané zvýhodnenie rodín v žiadnom prípade nepovažujeme za dostačujúci argument na odôvodnenie takéhoto regulačného zásahu.

Cieľom poslednej novely zákona o stavebnom sporení (zákon č. 316/2023 Z.Z.) je zatriktívnenie produktu stavebného sporenia zavedením tzv. rodinného stavebného sporenia. Na základe prijatej právnej úpravy sa majú zohľadňovať príjmy celej domácnosti (manžela, manželky a maloletých detí) a zvyšuje sa hranica priemerného mesačného príjmu členov domácnosti. Súčasne členom domácnosti postačuje nasporiť 50% sumy pre získanie štátnej prémie. Štátna prémie by sa tak mohla stať účinným finančným nástrojom, ktorý môže pomôcť rodinám s maloletými deťmi pri zabezpečovaní ich bytových potrieb.

Schválením navrhovanej novely sa cieľ už prijatej právnej úpravy úplne stratí a navyše sa neumožní ani rodinám, ktoré majú nižšie príjmy (kedy by im postačovalo nasporiť 50% sumy) získať plnú výšku štátnej prémie, a to práve z dôvodu ich nižších príjmov.

Preto nie je možné súhlasiť s argumentáciou v dokumentácii k MPK, v ktorej sa uvádza, že prijatá novela svojim nastavením spôsobuje vyššie zvýhodnenie vysokopríjmových rodín oproti rodinám a slobodným jednotlivcom s nižšími príjmami.

V dôvodovej správe k návrhu novely je o.i. uvedené, že detailnú analýzu vplyvu na rozpočet verejnej správy týkajúcu sa zákona č. 316/2023 Z. z. nie je možné poskytnúť, pretože Ministerstvo financií SR nedisponuje dátami, ktoré by umožnili vykonať kvantifikáciu dopadov. Chýbajú individuálne dáta o poberateľoch štátnej prémie, ktoré by boli prepojené s príjmami na počet detí.

Vzhľadom na to, že nie je možné exaktne kvantifikovať dopady navrhovanej úpravy na štátny rozpočet, zastávame názor, že argumentácia, ktorá na tomto mieste dôvodovej správy zdôrazňuje to, že na získanie podpory vo forme štátnej prémie posunul zákon č. 316/2023 Z.z. príjmovú hranicu výrazne nahor a zároveň sa rozšíril okruh oprávnených osôb, nie je dostatočná na to, aby bola len nedávno schválená novela zrušená.

Konštatovanie, že navrhovanou novelou sa eliminujú predpokladané zvýšené výdavky štátneho rozpočtu na štátnu prémie od roku 2025, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na štátnu prémie v prípade ponechania súčasnej právnej

úpravy, považujeme za veľmi všeobecné, a preto podľa nášho názoru nie je daný dôvod na to, aby sa schválila navrhovaná právna úprava.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2023-609>